

فقه مصور عبادات

آسان سازی و آموزش احکام اسلام

حج

زکات

روزه

نماز

پاکی

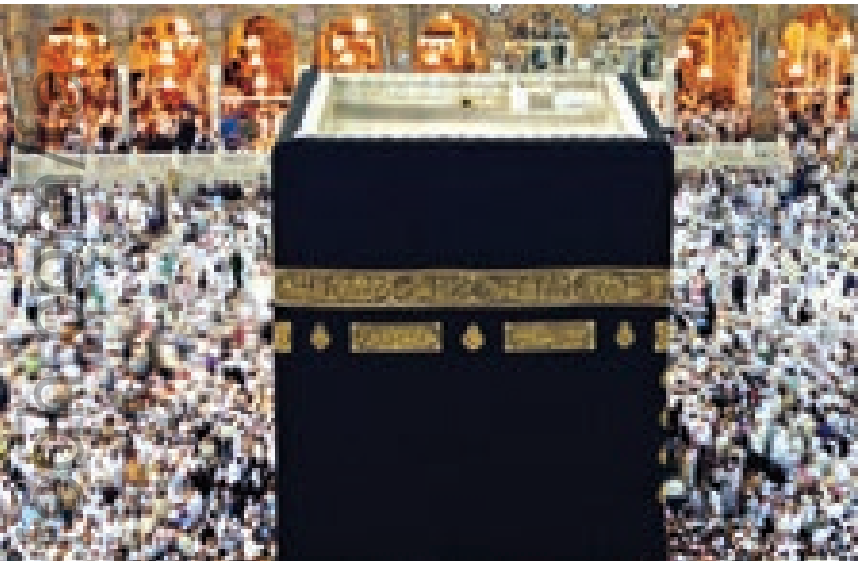
د. عبدالله بن سالم باهمام

ترجمه

د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

تعريفات مقدماتی در مورد حج

تعريفات مقدماتی در مورد حج

مطالب

مکه مکرمه از نگاه تاریخ و واقعیت

فضیلت مکه مکرمه

احکام ویژه مکه مکرمه و حرم شریف

کعبه مشرفه

فضیلت کعبه

مشاعر حج

مکه مکرمه

اسمی است اشتقاق شده از کلمه سامی (بک) یعنی وادی

مکه مکرمه از نگاه تاریخ و واقعیت

نام مکه به لفظ بکه در این فرموده الله تعالی: (نخستین خانه ای که برای عبادت مردم بنا شده همانست که در بکه بوده و مبارک و هدایت است برای جهانیان) (آل عمران: ۹۶). آمده است. تاریخ مکه مکرمه به قرن نوزده قبل از میلاد در عهد سیدنا ابراهیم و اسماعیل علیهم السلام نخستین ساکنان آن بوده اند برمیگردد، الله تعالی به نقل از ابراهیم علیه السلام می فرماید:

(پروردگارا! من بعضی از فرزندانم را (به فرمان تو) در سرزمین بدون کشت و زرع، در جوار خانه مکرم تو اسکان دادم، خداوندا تا این که نماز را برپای دارند، پس چنان کن که دلهای گروهی از مردمان متوجه آنان گردد و ایشان را از میوهها بهره مند فرما، شاید که سپاس گذاری کنند) (ابراهیم: ۳۷) و از برکت دعای سیدنا ابراهیم علیه السلام آب زمزم از زیر پاهای اسماعیل علیه السلام زمانیکه آب و غذای مادرش هاجر پایان یافته

بود جوش زد. از همان هنگام قبائل عرب به موضع آب رو آوردند، و زندگی در آن دمیده شد. قبائل همچنان به جایگزین شدن ادامه دادند، و روز به روز به تعداد شان افزوده شد، تا اینکه سلطه به قریش رسید تا در آنجا حاکمیت نماید، بالاخره نبی اکرم صلی الله علیه و آله ظهور نمودند، که در تغییر زندگی در مکه مکرمه و جزیره العرب و جهان تأثیر بسزائی داشتند.

نبی اکرم صلی الله علیه و آله در مکه مکرمه به پیامبری مبعوث شدند، و کعبه معظمه قبله مسلمانان شد، و مکه مکرمه گهواره دعوت اسلام گردید، ولی مردمانش پیش از همه از آن متنفر بودند، و مسلمانان را آزار و شکنجه می دادند، تا اینکه مسلمانان به هجرت به مدینه منوره مجبور شدند، و دولت اسلام در آنجا تشکیل گردید، پس از آن نبی اکرم صلی الله علیه و آله فاتحانه وارد مکه مکرمه شدند، از آن زمان تا عصر ما سرزمین اسلام بوده است. مکه مکرمه - بویژه حرم مکی شریف - مورد توجه و اهتمام شایان خلفاء و حاکمان مسلمان بوده، که به توسعه و تکامل آن دست زده اند، و آنرا به مرکز نور افشانی اسلام به جهانیان مبدل نموده اند.

فضیلت مکه مکرمه

۱- امنیت است برای کسیکه بآن وارد میشود

الله تعالی فرموده است: (وهرکه وارد آن شد، در امنیت مییابد) (آل عمران: ۹۷) یعنی: حرم مکه.

۲- دجال و طاعون به آن داخل نمیشود

از ابی هریره رضی الله عنه روایت شده که فرمود: نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: ((مدینه و مکه از فرشتگان مملومیباشند، بر سر هر راه آن ^(۱) فرشته ای است، دجال و طاعون به آنها داخل نمیشود)) ^(۲)

۳- نماز در مسجد الحرام معادل یکصد هزار نماز است

از جابر رضی الله عنه روایت است که نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: ((یک نماز در مسجد الحرام برتری دارد به یکصد هزار نماز در غیر از آن)) ^(۳)

۴- محبوبترین سرزمین نزد الله تعالی است

رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده اند: ((قسم به الله که توبهترین سرزمین الله هستی، و محبوبترین سرزمین الله در نزد الله میباشی)) ^(۴)

مکه مکرمه

احکام ویژه برای مکه مکرمه و حرم شریف

۱- وعید سخت برای کسیکه در حرم بفکر کاری بدی افتد، چه آنرا عملی سازد و یا نسازد.

الله تعالی می فرماید: (وهرکسیکه در آن از روی ظلم ارادهٔ معصیت خدا را بکند وی را از عذاب دردناک می چشانیم) (حج: ۲۵) والحاد: یعنی هرگونه معصیت خداوند.

واز ابن عباس رضی الله عنهما روایت شده که نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: ((مبعوضترین مردم نزد الله سه شخص هستند)) واز میان آنها ((ملحدی که در حرم باشد)) ^(۵)

۲- جنگ و خونریزی در آن، حرام است

الله تعالی فرموده است: (و زمانیکه خانه کعبه را ثوابگاه و امن برای مردم گردانیدیم) (بقره: ۱۲۵)، پس هرکسیکه به مکه مکرمه وارد میشود در امن است، و بهمین دلیل نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرموده اند: ((برای هیچ یک از شما حلال نیست که در مکه سلاح بردارد)) ^(۶) و همچنین نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرموده اند: ((الله تعالی مکه مکرمه را حرم گردانیده و مردم آنرا حرم نکرد ه اند، پس برای کسیکه به الله و روز آخرت ایمان دارد حلال نیست که در آن دست به خونریزی بزند، و درختانش نیز قطع نمیشود)) ^(۷) ^(۸)

جنگ و خونریزی

(۵) به روایت بخاری.
(۶) به روایت مسلم.
(۷) یعضد: قطع میشود.
(۸) به روایت بخاری.

(۱) نقب: راه.
(۲) به روایت احمد.
(۳) به روایت ابن ماجه.
(۴) به روایت ترمذی.

جنوب شرق مسجد الحرام به فاصله ۲۲ کیلومتر موقعیت دارد. مساحت کلی آن ۱۰،۴ کم مربع میباشد، و حاجیان در نهم ماه ذیحجه در آنجا اجتماع میکنند.

عرفات

مسجد نمره

نمره کوهی است در سمت غرب مسجد، که بنام آن مسجد نمره یاد شده است، نبی اکرم ﷺ در وسط وادی عرنه فرود آمده، و خطبه و نماز در آنجا خوانده اند، مسجد نمره در اوایل خلافت عباسیان در همان موضعی بنا شده که نبی اکرم ﷺ در وسط وادی عرنه خطبه و نماز خوانده اند، مسجد نمره در عهد سعودی توسعه و گسترش داده شده که اکنون مساحت آن بیش از ۱۱۰ هزار متر مربع میباشد، و حاجیان در روز نهم ماه ذیحجه در آنجا جمع میشوند.

مسجد نمره

۳- داخل شدن کفار و مشرکان در حرم مکه نیز حرام است

الله تعالی فرموده است: (ای کسانی که ایمان آورده اید، مشرکان پلید اند، پس از امسال نباید به مسجد الحرام نزدیک شونید) (توبه: ۲۸).

نبی اکرم ﷺ که در منی بودند امر کرده اند که اعلام شود: ((پس ازین سال دیگر مشرکی نباید حج کند، و کسی برهنه خانه خدا را طواف نکند)).^(۱)

۴- حرمت شکار، و حرمت قطع درختان، و حرمت برداشتن اشیای یافته شده^(۲) در حرم

از ابن عباس رضی الله عنهما روایت شده که نبی اکرم ﷺ فرمودند: ((الله تعالی مکه مکرمه را حرام گردانید، برای هیچکسی پیش از من و بعد از من حلال نشده، و تنها برای من ساعتی از روز حلال گردانیده شد، گیاهان تر آن درو^(۳) و درختانش قطع نشوند،^(۴) و نیز صیدش شکار نشود،^(۵) و همچنین یافته شده اش را کسی نبردارد مگر کسیکه صاحبش را بشناسد)).^(۶)

مشعرهای حج

مشعرهای حج

علائم ظاهری که عبادت حج را برتری میدهد.

۱- عرفات

عرفات مفرد آن عرفه است، و عرفات نامگذاری شده بخاطر شناسائی آدم و حواء در آنجا، و یا اینکه مردم در آنجا به گناهانشان اعتراف میکنند.

و عرفات مشعری است خارج از حدود حرم مکی، و در سمت

(۱) به روایت بخاری.

(۲) اللقطه: آنچه یافته شود، و صاحبش را نداند.

(۳) یختلی خلاها: گیاهان تر آنرا قطع کنند.

(۴) یعضد: قطع میشود.

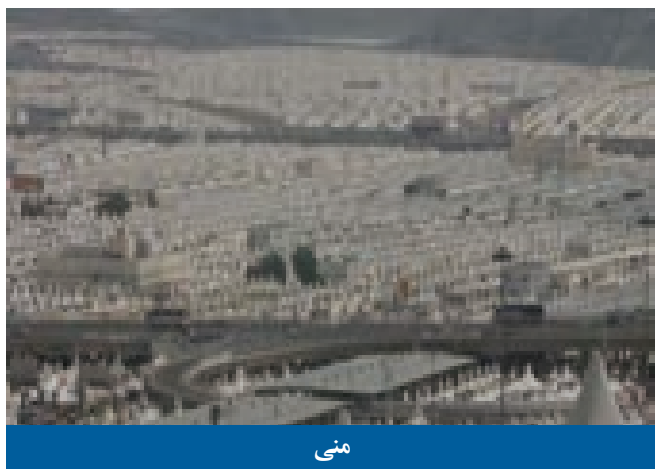
(۵) ینفر: رماییدن وحشت زده کردن.

(۶) به روایت بخاری.

۲- منی

منی باین نام مسمی شده بسبب اینکه در آن خونهای قربانیها می ریزد.

و در فاصله ۷ کیلومتری میان مکه و مزدلفه موقعیت دارد، حاجیان شب عرفه و حاجیانی که شتاب دارند شبهای ۱۱-۱۲ ذیحجه را و آنهایی که بخواهند تأخیر کنند شب ۱۳ را نیز در آنجا سپری میکنند، منی از مشاعر بوده که داخل مرزهای حرم میباشد، مسجد خیف و جمرات سه گانه نیز در آنجا موقعیت دارد.

منی

جمرات

جمرات جمع جمره، یعنی سنگ ریزه های کوچک. و جمرات سه گانه برخی از مناسک در منی میباشد: جمره صغری، جمره وسطی و جمره عقبه است: که عبارت از ستونهای سنگی است در میان حوضهای سه گانه قرار دارد، و علامه همان مکانی است که شیطان در آنجا ظاهر شده، و سیدنا ابراهیم علیه السلام آنرا رمی نمود، فاصله میان جمره عقبه و وسطی تقریباً ۲۴۷ متر، و میان جمره وسطی و صغری تقریباً ۲۰۰ متر میباشد.

مسجد صخرات

در دامنه جبل الرحمه سمت راست بالا رونده، و در آنجا صخرهای بزرگی است که رسول الله صلی الله علیه و آله در شامگاه عرفه نزدش ایستاده اند، حجاج در روز نهم ماه ذیحجه در آنجا اجتماع میکنند.

مسجد صخرات

جبل الرحمه

کوهی کوچکی است که از سنگهای بزرگ تشکیل شده، در فاصله ۲۰ کیلومتری شرق مکه مکرمه موقعیت دارد، و سطحش پهن و وسیع است، و محیط آن ۶۴۰ متر میباشد، و حاجیان بالای آن در روز نهم ماه ذیحجه برای نیایش جمع میشوند.

مزدلفه

۴- مسجد الحرام

همان بیت الله الحرام است، و در آن چندین نشانی ظاهری است که مهمترین آنها:

* کعبه مشرفه است

کعبه مشرفه شکل مکعب را دارد،

* حجر اسماعیل

و آن همان بخش شمالی خانه کعبه است که قریش در اثر کمبود هزینه زمانیکه خانه کعبه را دو باره بنا می کردند نتوانستند شامل آن سازند، پس دیواری قوسی که حطیم نامیده می شود بر آن زدند تا علامتی باشد براینکه اینجا بخشی از بیت الله است، این نامگذاری از سوی عموم مردم بوده، اساس شرعی ندادند.

کعبه مشرفه

جمره کبری

جمره وسطی

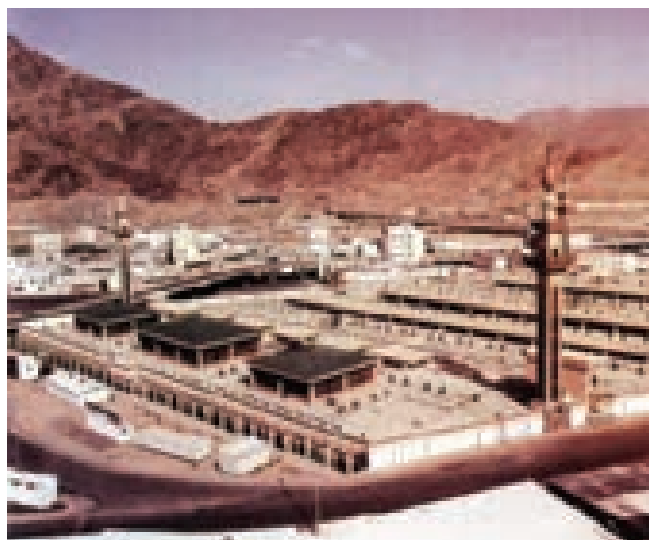

جمره صغری

مسجد خیف

در دامنه جنوبی کوه منی و در نزدیکی جمره صغری موقعیت دارد.

مسجد خیف

۳- مزدلفه

مزدلفه موضعی است میان منی و عرفات، که حاجیان پس از وقوف در عرفات شب را در آنجا سپری می کنند.

در مرکز مزدلفه مشعرالحرام موقعیت دارد که مستحب است حاجیان در نزد آن بایستند و یاد الله نمایند، و شکر و سپاس گویند، و دعاء بسیار کنند، و حاجیان در برگشت از عرفات که پس از غروب خورشید ۹ ذیحجه است، شب را در آنجا سپری کنند.

ملتزم

همان موضعی که میان حجر اسود و باب کعبه است، و به اندازه دو متر میباشد، که موضع قبولی دعاء است، و سنت است تا در هنگام دعاء کردن روی سینه، بند و کف دستان را بآن بچسبانند.

ملتزم

حجر اسود

در گوشه جنوبی کعبه و به سمت چپ باب کعبه قرار دارد، و سنگی است از بهشت، که شکسته شده، و هشت سنگ ریزه آن که هریک به حجم خرما میباشد، باقی مانده است.

حجر اسود

گوشه یمانی

همان گوشه جنوب غربی کعبه است، که رکن یمانی نامیده میشود، زیرا که در جهت یمن قرار دارد، و از امتیازات رکن یمانی اینست که بر بنیاد اولی بیت الله که ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام خانه کعبه را بلند کرده بودند بنا شده است.

رکن یمانی